

La Guerra del Golf

Reflexió de Cristianisme i Justícia

I. La doctrina de la teologia moral clàssica, referent a la guerra

1. Principi de legítima defensa
2. Els límits d'aquest principi
3. El cas de l'anomenada guerra "justa"
4. La guerra contemporània

II. Dades que cal tenir en compte per aplicar els principis anteriors a la Guerra del Golf

1. Sobre els motius de la guerra
2. Sobre el procediment per a iniciar la guerra
3. Sobre el desenvolupament de la guerra
4. Algunes conseqüències

I. LA DOCTRINA DE LA TEOLOGIA MORAL CLASSICA, REFERENT A LA GUERRA

El valor inqüestionable de la defensa de l'innocent i de la prohibició de matar ha enfrontat sempre els homes i els cristians amb el fet de la violència i de la guerra. Buscant una visió que superi plantejaments merament legals o polítics, a la recerca d'uns criteris ètics i morals, l'ensenyança clàssica relativa a la violència i a l'anomenada "guerra justa" es pot resumir en aquests punts.

1. Principi de legítima defensa

Aquell que és agredit violentament de manera injusta té el dret a defensar-se utilitzant fins i tot la violència; però una violència proporcionada.

Aquest dret es converteix gairebé en obligació quan algú assisteix a l'agressió injusta i violenta d'un innocent. En aquest cas cal aturar l'agressor, encara que sigui utilitzant una violència proporcionada.

Aquests principis van justificar els atemptats (fallits) contra Hitler, tant del catòlic Von Stauffenberger, com del pastor protestant D.Bonhoeffer. Però cal evocar que aquest últim tenia planejat, en el cas que li toqués a ell de ser l'executor material de l'atemptat, sortir abans de l'Església: i no com a protesta contra ella, sinó perquè mai ningú no pogués emparar-se en la seva condició eclesiàstica per justificar cap violència. Bonhoeffer pensava que una decisió d'aquest tipus s'havia d'assumir en la solitud de la consciència, cara a cara amb Déu, sense escudar-se en cap institució religiosa.

Aquesta actitud de D. Bonhoeffer contrasta poderosament amb l'abusiu i recurrent "dir el sant Nom de Déu en va" que se sent des que ha començat la guerra del Golf.

2. Els límits d'aquest principi

Aquest principi perd vigència quan, per tal de contenir una agressió injusta, no s'exerceix la violència directament sobre l'agressor, sinó sobre algun innocent (encara que pugui ser una persona estimada de l'agressor). Aquesta és la raó per la qual, en el cas d'una guerra "justa" (en parlarem tot seguit) es prohibeixen els atacs a persones civils. I aquesta és també la raó que deslegitima moralment tot terrorisme, les víctimes del qual són sempre innocents, i que no mira de contenir cap agressió, sinó que vol crear un estat de *terror* que forci la negociació política.

En aquest sentit, l'actitud proclamada pel govern espanyol de no negociar amb terroristes, a no ser que es comprovi que ha cessat la violència, no es pot qualificar sinó de correcta moralment.

3. El cas de l'anomenada "guerra justa"

Aplicant aquests principis, els moralistes van elaborar uns criteris sobre la guerra justa. Abans d'exposar-los cal notar que aquests criteris afectaven les guerres dutes a terme amb armes molt "convencionals" gairebé sempre en el cos a cos i entre països fronterers, sense la col·laboració d'enginyers aeris ni d'armes químiques o nuclears. *En aquest context* (que es pot tipificar en el "quadre

de les llances" de Velázquez) els criteris per a una guerra justa eren els següents:

- a) Agressió injusta i greu, o tirania prolongada. La injustícia de l'agressió havia de ser *certa* en el cas d'una guerra ofensiva; i podia ser només sòlidament probable en el cas d'una guerra *merament* defensiva. La moral clàssica declarava expressament que no són causes justes per a una guerra "el fet d'impedir el progrés d'una nació veïna, cada cop més poderosa, ni el fet d'afavorir la pròpia indústria o el propi comerç".
- b) Esgotament de tots els altres recursos, de manera que la guerra fos veritablement l'últim recurs. Això exigia que la guerra, abans de ser iniciada, fos declarada formalment.
- c) Suficient garantia d'èxit, la qual havia de ser també "pràcticament certa" en el cas d'una guerra ofensiva, però n'hi havia prou que fos "amb alguna esperança" de victòria en el cas d'una guerra merament defensiva.
- d) Proporcionalitat. Tant per la manera de dur-la a terme com per no prolongar-la més del que és estrictament necessari, com pel fet que es preveu que la guerra no portarà mals majors que els que pretenia evitar, o majors que els béns que pugui proporcionar la victòria. Aquest principi és absolutament fonamental per a tota consideració moral sobre la guerra.
- e) Que la guerra sigui convocada per aquell que hi té dret.

4. La guerra contemporània

Després de la segona guerra mundial una majoria de moralistes han considerat que els principis anteriors fan injusta avui tota guerra, perquè l'espaiosa cursa d'armaments havia fet un salt qualitatiu que desfeia necessàriament la condició de proporcionalitat, si més no per a tota guerra de dimensions mundials. Ara ja no ens trobem davant de les imatges del quadre de les llances, sinó davant de les imatges de les víctimes d'Hiroshima. Però no és únicament el cas de la bomba atòmica: les possibilitats de les armes aèries per atacar poblacions innocents (com es mostrà en els bombardeigs de Dresde i Leipzig a la passada guerra mundial, la causa dels quals era evidentment justa), fan comprensibles aquells mots de Pius XII (ja el 1945!): que davant dels danys exorbitants que comporta una guerra, és obligació de tots "fer tot el possible per prescriure i desterrar d'una vegada i per sempre la guerra d'agressió, com a solució legítima de les controvèrsies internacionals i com a instrument de les aspiracions nacionals".

Per això no és estrany que en un text de teologia moral, del qual citem l'edició 22, que és del 1958, s'hi pugui llegir expressament, en enumerar les condicions per a una guerra legítima: "*causa justa, que avui amb prou feines és possible*, per l'estreta interdependència de les nacions..., i pels enormes danys injustificats que sobrevenen en guerres tan complicades". I en aquesta mateixa línia va el Vaticà II, *Gaudium et spes*, n° 79-92.

Finalment, es considera també que la guerra contemporània no pot ser justa per incompliment de l'última condició: la universalització dels conflictes evidencia la manca d'una autoritat mundial legítima, capaç de convocar una guerra de dimensions mundials. Aquesta autoritat mundial, si mai

existís, hauria de reservar-se *ella sola* l'ús de la força, igual com el tenen reservat els governs a l'interior de cada país. Que el president Bush pretengui arrogar-se aquesta autoritat mundial i aquesta reserva de la força basant-se, no en un mandat que ningú no li ha confiat, sinó en una suposada "alçada moral" (que en realitat és sols una alçada armamentista), no palesa altra cosa que una espavoridora manca d'alçada moral, que ha fet estremir gairebé tot el món.

Per acabar cal reconèixer que, en el passat, i malgrat tots els esforços teòrics descrits per delimitar les condicions d'una "guerra justa", la majoria de les guerres que hi va haver *van ser de fet injustes*, tant si les convocaven els reis d'Espanya, de França o d'Anglaterra, com si les convocaven els papes. Això mostra la gran distància que hi ha del dit al fet, i fa que la història sigui novament mestra de la vida.

II. DADES QUE CAL TENIR EN COMPTE PER APLICAR ELS PRINCIPIS ANTERIORS A LA GUERRA DEL GOLF

1. Sobre els motius de la guerra

1. Saddam Hussein és sens dubte un dictador fanàtic i cec. Però *ja ho era* també, quan va ser armat fins a les dents i emparat pel Primer Món, i quan va rebre dels seus actuals agressors l'immens poder militar que avui se li reprotxa. Per donar tan sols una dada d'Espanya, hem venut a l'Iraq "armes i fins i tot productes que es fan servir en la fabricació de gasos letals, per valor de més de 50,000 milions de pessetes" (EL PAIS, 28 d'agost de 1990, pàg. 9).

2. El món occidental mai no es va sentir obligat a cap bloqueig, a cap sanció i a cap "defensa de la llibertat per damunt de la vida" (Felipe González) quan el mateix Hussein va envair l'Iran el 1980, mirant d'aprofitar la debilitat del règim persa acabat d'estrenar per tal de fer-se amb l'estuari de Shat-el-Arab i tenir així una sortida al Golf Pèrsic. Tampoc quan, el 1984, l'Iraq va començar a utilitzar de manera massiva gasos tòxics, que la Convenció de Ginebra havia desterrat el 1925. Ni quan més tard els va tornar a utilitzar de manera sistemàtica contra els kurds. Ni quan Síria va envair el Líban, l'URSS l'Afganistan, i la Xina el Tibet. I, per citar un altre cas que ens toca de més a prop: quan el Marroc va envair el Sàhara, el govern espanyol va abandonar vergonyosament tots els seus compromisos amb el poble saharià, pensant més aviat que les nostres vides valien més que la llibertat dels saharis, i fins i tot que la nostra mateixa dignitat.

Finalment hi ha indicis seriosos i raonables que l'Iraq va avisar els Estats Units de la seva intenció d'envair Kuwait, i que no en va obtenir resposta (qui calla atorga). Si aquesta dada no es pot convertir en certa, cal atribuir-ho a les constants restriccions a la llibertat de la *veritable i decisiva* informació, que s'emmascara sota una pluja de detalls inútils, des que va començar el conflicte del Golf.

3. La política internacional dels Estats Units, almenys des del final de la segona guerra mundial, ha consistit a donar suport a titelles totalitaris a totes aquelles zones on considerava que tenia "interessos vitals". Tal era el govern de Kuwait (on el dret a vot estava reservat al 8% de la població i el parlament -escollit així- va ser dissolt el 1986), i tals són els governs dels emirats àrabs, o de El Salvador, Panamà o el Xile de Pinochet, la insurrecció del qual va ser propiciada (a més d'altres factors) pels Estats Units.

Per a la implantació d'aquests titelles, els Estats Units no s'han estat de recórrer a invasions i agressions violentes (des de Guatemala ja el 1954, i després a Santo Domingo, a Granada, a Panamà...), així com a la hipòcrita distinció entre "governos autoritaris però amics" i "governos totalitaris i enemics nostres". Un exemple encara proper: quan se suposava equivocadament que el dictador (i antic amic!) Noriega es trobava tancat al populós barri del Chorrillo, es va ordenar el bombardeig del recinte sencer, amb una xifra estimada de 800 a 2000 víctimes (vegeu EL PAIS, 30 de desembre de 1990, pàg. 12).

4. Els Estats Units tenen prou petroli per autoabastir-se, però han decidit d'utilitzar petroli estranger

i estalviar-ne de propi per al dia en què el cru escassegi. Kuwait, d'altra banda, produeix un 10% del petroli mundial. Per això, la invasió de Kuwait per l'Iraq, un altre gran productor de petroli, amenaça allò que el president Bush anomenava, ja a l'endemà de la invasió de Kuwait "the protection of our way of life": la seguretat del nostre estil de vida.

5. D'una altra banda, el traçat de fronteres a la zona de l'antiga Babilònia és un dels més artificials del planeta, perquè no és fruit d'acords ni tan sols mínims entre els diferents països de la regió, sinó que és fruit de decisions imposades des de fora per alguns països del Primer Món. La població de Kuwait es compon de 800.000 kuwaitians i un milió i mig de treballadors estrangers. Kuwait va ser creat pels polítics occidentals, i novament "separat del conjunt el 19 de juny de 1967 per voluntat de les companyies petrolíferes, i gràcies a la intervenció militar anglesa, aprovada pels seus còmplices occidentals quan el general Kassem, cap de l'Estat iraquià, va decidir a principis de 1961 retirar les concessions als magnats del petroli" (EL PAIS, 3 de setembre de 1990, pàg. 11).

En aquest context tan artificial negar a l'Iraq tota reivindicació sobre Kuwait fóra tan absurd com negar a Espanya tota legitimitat en la seva reivindicació de Gibraltar. Tot i que, evidentment, la legitimitat (ni que fos total) d'una reivindicació territorial no autoritza la invasió, igual com Espanya s'ha abstingut d'envair Gibraltar.

6. Finalment, també s'haurien d'evocar aquí les paraules de l'ex-canceller alemany Helmut Schmidt al Senat de Madrid. Segons aquest polític "darrera de l'inici del conflicte bèl·lic, i obtenint-ne grans beneficis, s'hi amaguen les indústries d'armament, les quals van estar a punt de fer fallida abans del 2 d'agost, quan la caiguda del mur a l'Europa Central va produir el magnífic fruit de reduir les partides militars en els pressupostos dels estats" (LA VANGUARDIA, 3 de febrer de 1991, pàg. 24).

Conclusió. *Totes aquestes dades, sistemàticament silenciades pels polítics gestors de la guerra del Golf, obliguen a tenir sospites serioses sobre la legitimitat moral, la coherència argumental, les raons objectives i la sinceritat interior d'aquells que argüeixen que aquesta guerra és justa, en defensa de la llibertat d'un poble. Amb sospites tan serioses la justesa de la guerra resulta molt qüestionada, la qual cosa contradiu les condicions exigides per la teoria clàssica de la "guerra justa" (vegeu part I, n. 3, a). Sense aquesta certesa, la guerra del Golf esdevé tot simplement immoral.*

2. Sobre el procediment per a iniciar la guerra

7. Encara que l'embargament a l'Iraq pugui resultar llarg i pesat, i encara que pugui provocar víctimes innocents, la guerra és infinitament més cruel i fins al moment resulta molt més devastadora.

8. El novembre de 1990, passades les eleccions, el president Bush va canviar ostensiblement de tàctica, i va convertir la gestió del bloqueig en autèntica preparació d'una guerra, acumulant al Golf satèl·lits, portaavions i tecnologia bèl·lica. Cal preguntar-se per què, a partir d'aquell moment, la Comunitat Europea no va saber o no va voler dessolidaritzar-se del nou rumb que els Estats Units donaven al problema del Golf.

9. Reconeguts juristes internacionals sostenen que la resolució 678 del Consell de Seguretat de les

Nacions Unides és contrària a la Carta Fundacional de la mateixa ONU. "La Carta de l'ONU preveu la formació d'un exèrcit de cascos blaus. I en el document hi ha un article, el 46, que ara amb prou feines si s'invoca: 'els plans per a l'ús de la força armada seran fets pel Consell de Seguretat *amb l'ajut del Comitè d'Estat Major*'. Però aquest Comitè d'Estat, la composició del qual és regulada a l'article 47, no s'ha format. En comptes de fer les coses bé aconseguint els preceptes de la Carta, els Estats Units, per ells mateixos i davant d'ells mateixos i gràcies a la seva superior alçada moral (tesi de Bush) és el gran cacic que *ordena y manda* i fa i desfà" (LA VANGUARDIA, 3 de febrer de 1991, pàg 24).

10. Fins i tot en el supòsit, no provat, que l'esmentada resolució fos efectivament ajustada a Dret, queda el dubte de per què unes resolucions de l'ONU poden imposar-se a la força, ni que sigui mitjançant una guerra desmesurada, i altres poden quedar incumplides impunement. Algunes d'aquestes, a més, afectaven la mateixa regió ara sacsejada per la guerra. Per exemple:

Quan el 1967 l'exèrcit israelià va ocupar Jerusalem, Gaza i Cisjordània, les Nacions Unides van condemnar aquesta ocupació i van exigir la retirada de les tropes israelianes (resolucions 242, 252, 267, 465). Però les tropes d'ocupació continuen allà, provocant violències i morts quasi quotidianes, i l'estat arrabassa la terra als palestins per instaurar-hi colònies israelianes.

Una altra resolució del 20 de juliol de 1979, i una de nova del Consell de Seguretat el març de 1980 (resolució 465) han prohibit inútilment aquestes colònies israelianes implantades als territoris ocupats.

Aquestes resolucions, *si més no*, tenen la mateixa força que la famosa resolució 678. No s'entén per què els Estats Units no es van sentir cridats aleshores a actuar com a gendarmes per imposar per la força aquells mandats. Aquesta doble mesura tan flagrant ha deixat en mans del dictador iraquetà unes cartes justificatòries més perilloses encara que el seu armament.

11. Per aquest motiu no és desenraonat pensar que la ulterior negativa del president Bush a enfrontar el problema palestí junt amb el problema kuwaitià menyspreava novament el clam d'aquesta doble mesura, i tornava a restar justificació a la seva retòrica bel·licista, en tant que palesava que no estava disposat a *esgotar tots els recursos* abans de recórrer a la guerra. Però la justícia només és tal quan és justícia per a tothom: si no, esdevé una simple venjança pseudo-justificada.

12. Per si això encara fos poc, el discriminatori dret de vet que exerceixen alguns països al Consell de Seguretat de les Nacions Unides mina radicalment la democràcia (i, doncs, l'autoritat) d'aquest organisme, i el converteix en una joguina d'uns pocs privilegiats. La supressió d'aquest privilegi arbitrari dels grans (igual com l'aturada de la superrendible cursa d'armaments) eren requisits indispensables perquè la humanitat hagués estat en condicions d'assumir amb equitat i amb raonabilitat conflictes com els del Golf.

Conclusió. De les dades anteriors és raonable deduir que no s'han complert les condicions segona i cinquena de les que s'han exposat a la primera part (n. 3, b i e), i que hi ha una gran probabilitat que sigui il·legítima la manera com ha començat aquesta guerra. La dialèctica que ha menat a

aquest conflicte no ha estat la dialèctica de la raó humana, sinó la dialèctica "dels punys i les pistoles".

3. Sobre el desenvolupament de la guerra

13. La violació de les Convencions de Ginebra referents a la guerra ha estat obra de tots dos contendents, i els deslegitima *a tots dos* d'acusar-se'n mútuament. Tant l'ús xantatgista dels presoners de guerra, com l'atac injustificat de l'Iraq a Israel, com el bombardeig de poblacions civils a Bagdad, Basora etc. (del qual avui ja no en podem dubtar), mostren més aviat que de l'actual conflagració se'n pot esperar DE TOT.

14. Les desenes de milers de bombardeigs sobre l'Iraq, sense que de moment els aliats hagin presentat batalla en territori kuwaitià, que és el veritable objecte en litigi, fan revifar la sospita que el que es pretén en realitat en aquesta guerra és destruir l'Iraq, tant o més que recuperar Kuwait. Aquesta sospita no s'apaivaga amb el recurs argumental de la tàctica militar, ja que també les tàctiques bèl·liques estan sotmeses a l'ètica de la humanitat, si no és que es vol propiciar el que direm al proper paràgraf. I és una sospita que augmenta si considerem l'antidemocràtic control de la llibertat d'informació, exercit no solament per l'Iraq (que ja es podia suposar) sinó també pels països que més es presentaven com a campions d'aquesta llibertat. La resposta bèl·lica ens col·loca sempre a la mateixa alçada moral d'aquells a qui volem condemnar amb aquesta resposta.

15. Les observacions anteriors fonamenten sòlidament la por que, al llarg de la present conflagració, hi hagi algun esclat nuclear. Totes les guerres han anat sempre més enllà d'on es pretenia al principi, ja que la desesperació és la pitjor consellera de l'home (recordem els bombardeigs de napalm, durant la guerra del Vietnam). Per això, evocant l'horror de l'agost del 45 i el de les estremidores commemoracions que l'han estat recordant durant quaranta-cinc anys, cal alçar aquí una veu desesperançada i impotent per suplicar que una tal aberració no es torni a repetir en la història dels homes. Per res del món.

16. S'ha dit, per mirar de tranquil·litzar-nos, que després d'aquesta guerra sorgiria "un nou ordre mundial". Això no obstant, els passos que s'han fet fins ara permeten vaticinar que, del conflicte del Golf, sols en pot sorgir un "ordre" basat en la violència i el repartiment del planeta pels anomenats grans. I això no és un ordre nou, sinó el vell desordre de sempre, que manté les desigualtats entre el Nord i el Sud i les accentua amb la divisió entre el món islàmic i el món occidental.

17. Ja hem dit abans que gairebé els dos terços de la població de Kuwait eren treballadors estrangers, procedents del Tercer Món. Amb el que hi guanyaven, una noia ceilandesa alimentava tota la seva família a Sri Lanka, i un camperol egipci alimentava la seva a la vall del Nil. Ells, que són absolutament innocents, són dels més damnificats d'aquesta guerra, encara que ningú no hi hagi pensat. A aquells a qui aquest argument els faci somriure, els oferim les paraules següents d'un pastor presbiterià nord-americà: "en comptes de robar als rics (que és el que ha fet el govern de l'Iraq) nosaltres robem als pobres, al nostre propi país i a gairebé tots els països pobres del món. Tant de bo sabéssim perdonar, a ells i a nosaltres".

18. La mínima solidaritat que se'ns exigeix a tots en aquests moments és la de no trivialitzar el sofriment humà que suposa la guerra. Per això cal alertar sobre la increïble frivolitat televisiva, que converteix la guerra en un espectacle de cinema del qual ja no som responsables solidaris ni víctimes potencials, sinó simples espectadors aliens, i que s'accentua desviant el nostre interès cap a la perfecció dels funcionaments tecnològics, o amb comentaris irresponsables com que "Bagdad semblava un arbre de Nadal"..., mentre que ens amaguen les informacions veritablement necessàries. Tot plegat amenaça amb desviar la nostra consciència ciutadana de les dimensions reals d'aquest conflicte, i fa més possible que puguem acostar-nos a una inhumanitat moral i a una calamitat material de difícil arranament.

Conclusió. *Davant de totes aquestes constatacions cal cridar amb veu ben alta que el dolent mai no justificarà el pitjor, que entre dos mals mai no es pot escollir el mal major, i encara som a temps d'aturar una catàstrofe amb conseqüències incalculables. Considerant el que s'ha exposat a la primera part (n. 3, d), aquesta guerra no sembla complir el requisit indispensable de la proporcionalitat.*

4. Algunes conseqüències

19. Aquest document no discuteix en absolut la immoralitat de Saddam Hussein, tot simplement perquè *tothom hi està d'acord*. Del que es tracta és de considerar la justesa de la nostra resposta a aquella injustícia. I les dades que s'han enumerat aquí, que solen ser sistemàticament escamotejades pels gestors de la guerra, són indicis molt seriosos per sostenir que aquesta resposta és moralment condemnable. Ningú no hauria de ser injuriat per actuar d'acord amb aquest judici. I tothom hauria de buscar més aviat què és el millor que pot fer en una hora tan important per a la humanitat.

20. En aquest context tan complex no s'ha de criticar sense matisos l'actitud del govern espanyol, però sí que cal lamentar l'oportunitat històrica que vam perdre en entrar a l'OTAN. Volem creure, tanmateix, que el govern, amb les mans pràcticament lligades, ha procurat sincerament que la nostra involucració en el conflicte fos mínima.

21. Però alhora cal desitjar que el nostre govern no sembli que està més obsessionat per no perdre una part en el "repartiment final" del botí, que no pas per la defensa de la veritable llibertat, la veritable justícia i la veritable pau. Una política d'estar a mercè d'altri tampoc no ha estat mai el millor camí per arribar a asseure's "a la taula dels grans", per aquell principi de tots els imperis que fa "Roma no paga a traïdors". De tota manera, qui ha defensat al Parlament, i fent servir els seus millors tons ètics, que "la llibertat i la dignitat valen més que la vida", i que "molts grans homes van saber morir en defensa de la llibertat", haurà de reconèixer per tant que la llibertat i la dignitat també valen més que el progrés tecnològic.

22. Per això mateix, cal recordar ara uns mots del President del Govern del 1987: "tant el futur d'Europa com el del socialisme depenen, al capdavant, de la creació a Europa d'un clima de distensió que superi la cursa d'armaments i el clima de guerra freda que han dominat els primers anys 80". (Pròleg al llibre de Peter Glotz, *Manifiesto por una nueva izquierda europea*, Ed. Pablo Iglesias,

pàg. XII). Ara hem tornat a la tensió, a la cursa d'armaments i a la guerra, no precisament freda. I la fràgil Europa, gestada amb tants esforços i tanta paciència, ja se n'està ressentint.

23. Finalment convindria recordar que, en una qüestió tan complexa (tal com hem intentat mostrar) cal negar a qualsevol govern l'autoritat per repartir al seu grat les etiquetes de demòcrata. Els qui donen suport o propugnen la deserció o l'objecció de consciència no són necessàriament antidemòcrates. I la deserció, en aquests moments obscurs, no passa de ser un delictes exclusivament legal, la qualificació moral del qual no correspon a cap govern. Tals qualificatius morals contra els pacifistes o els qui els donen suport vulneren ostensiblement la més elemental laïcitat democràtica.

24. I ahora, cal dir a tots aquells que es proclamen pacifistes, que la seva responsabilitat esdevé ara enormement seriosa, i que el pacifisme tampoc no pot ser frivolt, ara menys que mai. Trencant aparadors o cremant cotxes en una manifestació no es fa res per la pau, sinó que més aviat se la desprestigia.

Conclusió. *Dir que aquesta guerra no va començar el 17 de gener sinó el 2 d'agost, com si Kuwait fos un nou estat dels EUA i l'Iraq hagués envaït els mateixos Estats Units és una afirmació molt difícil de sostenir. El 2 d'agost hi va haver més aviat l'ocasió per a aquesta guerra, servida en safata pel mimetisme imperialista de Saddam Hussein, i que Occident ha volgut aprofitar.*

En tot cas, el veritable pròleg d'aquesta guerra no s'ha de buscar en el 17 de gener ni en el 2 d'agost, sinó en la llarga cadena de vexacions i humiliacions d'Occident vers el món islàmic. La cultura islàmica segurament està necessitada d'una "Il.lustració"; però potser la que li fa falta no és la nostra pròpia il.lustració occidental, que ja ha revelat prou les seves contradiccions. I temem que els occidentals hem tingut més ulls per veure la palla a l'ull de l'altre que no pas per veure la biga que hi tenim al nostre.

Tot això es pot dir sense haver de fer cap defensa a ultrança de l'Islam, i encara menys del fonamentalisme islàmic, sinó tan sols com a expressió del temor que Occident hagi menyspreat la capacitat de resistència i de desesperació dels àrabs, i que pugui estar avui coadjuvant a una autèntica "libanització" de quasi tot el planeta. En aquest cas no es pot dir que aquesta guerra és una guerra per la llibertat d'un poble, sinó que més aviat és un atzucac on ens ha menat l'actual "desordre internacional". La història ha perdut una gran ocasió per al diàleg intercultural.

© *Cristianisme i Justícia*, Roger de Llúria 13, 08010 Barcelona
Telf: 93 317 23 38; Fax: 93 317 10 94;
correu-e: espinal@redestb.es; <http://www.fespinal.com>